

Kreditgivers vurdering af nye staldtyper

Landbrugskundedirektør Jørn N. Lydixen RD Landbrug DK

Landbrugsorganisationen i Danske Bank / Realkredit Danmark

Danske Banks landbrugsrådgivere har erfaring inden for landbrug, heraf flere enten som ejere af egne landbrug eller som uddannede eller videreuddannede inden for erhvervet. Kombineret med vores finansielle ekspertise giver det os indsigt i landbrugets faglige og økonomiske vilkår og fremtidige muligheder.

Landechef Landbrug DK
Pernille Stenstrup Christiansen
+45 45 13 51 34
perc@danskebank.dk

Landbrugskunedirektør RD DK
Jørn Nørgaard Lydixen +45
45 13 01 56
jrly@danskebank.dk

I alt 55 kompetente rådgivere fordelt på i 5 enheder.

Levetid og vedligehold?

Agenda

Dyrevelfæd og lovkrav..

Løsøre eller fast ejendom ?

➤ E
Afkast og balancepåvirkning?

st

Produktivitet og arbejdsmiljø..

Grundlæggende forudsætninger

- Grundlag for alle investeringer
- Værdiansættelse og kreditvurdering
- Bedriften belåningsmuligheder

Investeringsprojekter

- Fokus på
  - Strategisk formål – afkast, risikoafdækning, m.m
  - Balanceeffekt – soliditet, afskrivningsprofil/afdrag
  - Afkastningsgrad
  - Finansiell beredskab efter gennemførelse
  - Ændring af nulpunkt
  - Foderforsyning og afsætning (gylle og grise)
  - Ledelseskapacitet
  - Generel økonomisk følsomhed

Værdiansættelse og kreditvurdering

Belåning opdeles i to hovedelementer :

Værdiansættelse	Kreditvurdering
Anlægsomkostninger	Afkastningsevne
Levetid/holdbarhed	Tilbagebetalingstid
Going-concern værdi	Følsomhed/driftssikkerhed
Gensalgsværdi / efterspørgsel	Cash-flow
Harmoni	Egenfinansiering
Fastlægger :	
Merværdien(75-105%) Belåningsgrundlaget	Belåningsprocent (0-60 %) Løbetid (10-30 år)

Investeringsprojekter

- som del af samlet bedrift

- Belåning RD
  - Jord : 60 pct. af handelpris excl bet. Rettigheder (markedspris)
  - Bygninger : 60 pct. af **merværdi (75-105 pct).** + evt. friværdi
  - Merværdi udtryk for alternativ anvendelse /gensalgsværdi

- Den samlede bedrift's belåning :

	Eksempel 1 – 75 %	Eksempel 2 – 60 %
Ejendomsværdi før investering	25.000	25.000
Investering ny stald	10.000	10.000
Merværdi	9.000	9.000
Ejendomsværdi e. investering	34.000	34.000
Max. Belåning	20.400	20.400
Nuværende belåning	18.750	15.000
Tillægslån ny stald	1.650	5.400
Pct. af investering	16,5 pct.	54 pct.

Beregningseksempler – 3 scenarier

3 scenarier.....

Kr. pr. stiplads	Standard element 2/3 spaltegulv - incl gylle, fodringsanlæg m.m.			Staldanlæg (Std. - 30 %)			Staldanlæg (Std. - 40 %)		
		kr./stiplads			kr./stiplads			kr./stiplads	
Byggeri									
Byggepris Ny stald incl. alt			3.000			2.100			1.800
- haircut merværdi	15 pct.		-450	17 pct.		-357	20 pct.		-360
RD vurderingpris			2.550			1.743			1.440
Finansiering									
RD belåning (60 % af RD-vurd.)	51 pct.		1.530	50 pct.		1.046	48 pct.		864
Tilskud	23 pct.		700	33 pct.		700	39 pct.		700
Egenfinansiering	2 pct.		50	- pct.		0	- pct.		0
Restfinansiering Egen/bank	24 pct.		720	17 pct.		354	13 pct.		236
Afskrivninger	Saldo	Pct.		Saldo	pct.		Saldo	pct.	
Bygning	2.550	3,5%	89	1.575	4,5%	71	1.350	6,5%	88
Inventar	450	10%	45	525	10%	53	450	10%	45
I alt	3.000	4,5	134	2.100	5,9	123	1.800	7,4	133
Belåning	Hovedstol	Rente	Afdrag	Hovedstol	Rente	Afdrag	Hovedstol	Rente	Afdrag
Realkredit 30 årige lån									
Realkredit 20 årige lån	1.530	43	70						
Realkredit 15 årige lån				1.046	23	70			
Realkredit 10 årige lån							864	14	90
Bank 10 årigt lån 6 %	720	43	72	354	21	35	236	14	24
I Alt	2.250	86	142	1.400	44	105	1.100	28	114

Tilskudselementet

- OBS - Risiko for kapitalisering i byggeprisen.....
- Mulighed for investering med positiv balanceeffekt :

Balance - kr./stiplads	Standard element 2/3 spaltegulv -incl gylle, fodringsanlæg m.m.			Staldanlæg (Std. - 30 %)			Staldanlæg (Std. - 40 %)		
	RD LTV	RD LTV ex. Tilskud	Regnskab	RD LTV	RD LTV excl Tilskud	Regnskab	RD LTV	RD LTV excl Tilskud	Regnskab
Aktiv primo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Investering	2.550	2.550	3.000	1.743	1.743	2.100	1.440	1.440	1.800
Afskrivninger	-134	-134	-134	-123	-123	-123	-133	-133	-133
Aktiv ultimo	2.416	2.416	2.866	1.620	1.620	1.977	1.307	1.307	1.667
Passiver primo	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Optagelse gæld	2.250	2.950	2.250	1.400	2.100	1.400	1.100	1.800	1.100
Afdrag	-142	-194	-142	-105	-175	-105	-114	-184	-114
Passiver ultimo	2.108	2.756	2.108	1.295	1.925	1.295	986	1.616	986
Ændring egenkapital	308	-340	758	325	-305	682	321	-309	681
Pct. af aktiv ult.	13	-14	26	20	-19	35	25	-24	41
tkr. v/ 3500 stipladser	1.077	-1.191	2.652	1.138	-1.067	2.387	1.123	-1.082	2.383

Afkast

	Standard element 2/3 spaltegulv - incl gylle, fodringsanlæg m.m.			Staldanlæg (Std. - 30 %)			Staldanlæg (Std. - 40 %)		
			kr. pr. prod. Gris			kr. pr. prod. Gris			kr. pr. prod. Gris
4 prod. grise pr. stiplads									
DB pr prod. Gris			145			145			140
Nyhustillæg			13			13			13
DB i alt			<u>158</u>			<u>158</u>			<u>153</u>
Kapacitetomkostninger									
Energi + udkørsel gylle m.m.			30			30			30
Løn			20			20			21
Vedligehold			10			11			11
Diverse			10			10			10
Kap. I alt			<u>70</u>			<u>71</u>			<u>72</u>
Afskrivninger	134	4	34	123	4	31	133	4	33
Forrentning ex. Besætning	86	4	22	44	4	11	28	4	7
Rest til eget arbejde og risiko			32			45			40

Konklusion

- Konstruktion og materialevalg har betydning for merværdien
- Afdragsprofil bør modsvarer værdiforringelsen
- Finansiering af billigere stalde er muligt men realkreditandelen falder med lavere levetid/gensalgsværdi
- Billige stalde kan skabe større afkast pr. prod gris såfremt produktivitet kan modsvarer traditionelle stalde ?
- Tilskudselementet er væsentligt for kreditvurderingen dá den bidrager med "selvfinansiering" og beskytter balancen.
- Bedriften samlede belåning er stadig grundlaget for udmåling af tillægslån – uanset staldtype...

Tak for ordet 😊

